

Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg

Slotsholmsgade 10
1216 København K
Telefon 72 28 24 00
oim@oim.dk

Sagsnr.
2017 - 4026

Doknr.
483312

Dato
11-09-2017

Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg har d. 28. august 2017 stillet følgende spørgsmål nr. 499 (alm. del) til økonomi- og indenrigsministeren, som hermed besvares.

Spørgsmål nr. 499:

"Vil ministeren oplyse, hvilke muligheder en kommunalbestyrelse har for at stille en borgmester til ansvar, hvis borgmesteren svarer med urigtige oplysninger til kommunalbestyrelsen?"

Svar:

1. Borgmesterens funktioner er fastlagt i lov om kommunernes styrelse, særligt i lovens kapitel IV om kommunalbestyrelsens formand. I sin egenskab af formand for kommunalbestyrelsen og økonomiudvalget samt øverste daglige leder af kommunens administration har borgmesteren efter loven en række pligter. Borgmesteren er således bl.a. forpligtet til at forberede, indkalde til og lede kommunalbestyrelsens henholdsvis økonomiudvalgets møder, at orientere kommunalbestyrelsen om de afgørelser, borgmesteren træffer på kommunalbestyrelsens vegne efter lovens § 31, stk. 1,¹ og at sørge for sagernes ekspedition, herunder at fordele sagerne til de pågældende udvalg og at sørge for, at sager, der kræver kommunalbestyrelsens beslutning, forelægges denne med eventuelle erklæringer.

Det følger af § 11, stk. 1, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse, at udvalgene og kommunalbestyrelsens formand skal meddele kommunalbestyrelsen de oplysninger, denne forlanger. Efter almindelige kommunalretlige grundsætninger skal oplysningerne være korrekte, ligesom de ikke må være vildledende. Se i den forbindelse Hans B. Thomsen m.fl., Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 2. udgave, 2010, side 108.

2. Det følger af § 61 i lov om kommunernes styrelse, at et kommunalbestyrelsesmedlem, der forsætligt eller groft uagtsomt gør sig skyldig i grov tilsidesættelse af de pligter, som den pågældendes hverv medfører, straffes med bøde. Bestemmelsen omfatter alle kommunalbestyrelsesmedlemmer, herunder borgmesteren. Bestemmelsen omfatter ikke kun de pligter, som påhviler medlemmerne som medlemmer af kommunalbestyrelsen og dens udvalg, men omfatter også de særlige pligter, som påhviler borgmesteren og udvalgsformændene. Med kravet om *grov tilsidesættelse* af de pligter, som det pågældende hverv medfører, er bestemmelsens anvendelsesområde imidlertid begrænset til de meget alvorlige pligttilsidesættelser, og der skal således

¹ § 31. Formanden kan på kommunalbestyrelsens vegne afgøre sager, som ikke tåler opsættelse eller ikke giver anledning til tvivl.

Stk. 2. Formanden orienterer senest på førstkommande ordinære møde, jf. § 8, stk. 1, kommunalbestyrelsen om afgørelser truffet i medfør af § 31, stk. 1.

Stk. 3. ...

Stk. 4. ..."

være tale om en krænkelse af væsentlige interesser. Kommunalbestyrelsesmedlemmers pligter med hensyn til kontrol og tilsyn med den kommunale forvaltning er i forarbejderne til bestemmelsen beskrevet som ikke særligt vidtgående, og der vil derfor kun i sjældne tilfælde kunne være tale om grov pligttilsidesættelse i forbindelse med tilsyn med forvaltningsudøvelsen. Inden for et udvalgs sagsområde vil der dog påhvile udvalgsformanden og udvalgsmedlemmerne et noget videregående ansvar f.eks. i relation til udvalgsmedlemmers pligt til bevillingskontrol efter § 21 i lov om kommunernes styrelse. Medlemmernes selvstændige undersøgelsespligter er heller ikke vidtgående, og medlemmerne må normalt kunne lægge en redegørelse fra forvaltningen til grund for deres stillingtagen, medmindre det er oplagt, at redegørelsen er forkert eller mangelfuld. Det medfører normalt heller ikke noget ansvar at træffe beslutning, uden at der foreligger en redegørelse eller en indstilling, men et ansvar kan komme på tale, hvis det er klart, at sagen er utilstrækkeligt oplyst. Da bestemmelsen kun omfatter meget grove pligttilsidesættelser, vil et medlems udeblivelse uden lovlig grund fra et enkelt eller et mindre antal møder i kommunalbestyrelse eller udvalg ikke kunne straffes. Strafansvar vil derimod kunne gøres gældende, hvis et kommunalbestyrelsesmedlem uden lovlig grund i en meget lang periode udebliver fra alle møder i kommunalbestyrelsen og udvalg med det erklærede formål at ville sabotere arbejdet i disse organer. Se i den forbindelse Hans B. Thomsen m.fl., Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 2. udgave, 2010, side 535-537.

Enhver kan indgive politianmeldelse af et kommunalbestyrelsesmedlem for grov tilsidesættelse af de pligter, som hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem medfører. Anklagemyndigheden har ansvaret for at tilvejebringe de fornødne oplysninger til brug for en vurdering af grundlaget for at rejse en sag.

3. Kommunalbestyrelsens reaktionsmuligheder overfor en borgmester, der forsætligt eller groft uagtsomt tilsidesætter sine pligter efter den kommunale styrelseslov, er reguleret i §§ 66 og 66 a i lov om kommunernes styrelse. Kommunalbestyrelsens reaktionsmuligheder i tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke længere har tillid til borgmesteren, er reguleret i § 66 c i lov om kommunernes styrelse.

Af lovens § 66, stk. 1, fremgår, at i tilfælde, hvor borgmesteren forsætligt eller groft uagtsomt tilsidesætter en pligt, som påhviler den pågældende i medfør af den kommunale styrelseslov, kan kommunalbestyrelsen udpege et af sine medlemmer til at varetage den opgave, som pligttilsidesættelsen vedrører.

Hvis borgmesteren forsætligt eller groft uagtsomt har tilsidesat en pligt, som påhviler den pågældende i medfør af den kommunale styrelseslov, og pligttilsidesættelsen er særlig grov, kan borgmesteren i henhold til lovens § 66 a, stk. 1, afsættes.

Beslutning om ad hoc suspension af borgmesteren efter lovens § 66, stk. 1, træffes af kommunalbestyrelsen ved almindeligt stemmeflertal og er ikke som en beslutning om afsættelse efter lovens § 66 a, stk. 1, betinget af, at der foreligger en særlig grov pligttilsidesættelse. Adgangen til at suspendere borgmesteren ad hoc er således videre end adgangen til at afsætte borgmesteren. Det følger dog af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at karakteren af den opgave, som borgmesterens pligttilsidesættelse vedrører, sammenholdt med de hensyn, som skal varetages ved ad hoc suspension af borgmesteren, herunder effektiviteten og funktionsdygtigheden i kommunens styrelse, må indgå i vurderingen af, om ad hoc suspension af borgmesteren konkret er berettiget. Det skal endvidere indgå, om disse hensyn kan tilgodeses på anden og mindre indgribende måde. Der henvises i øvrigt til lovbemærkningerne, jf. lovforslag nr. 25 (2013/2014), til bestemmelsen, der blev indsat i loven ved lov nr. 1470 af 17. december 2013.

Beslutning om afsættelse af borgmesteren efter lovens § 66 a, stk. 1, træffes af det valgbarhedsnævn, der er nedsat i medfør af lov om kommunale og regionale valg.² Kommunalbestyrelsen skal indgive en begrundet indstilling herom til Valgbarhedsnævnet. Finder nævnet, at betingelserne herfor er opfyldt, træffer nævnet afgørelse om, at borgmesteren afsættes. Det er efter bestemmelsen en betingelse for afsættelse af borgmesteren, at borgmesterens pligttilsidesættelse er af en *særlig grovhed*. Det er således forudsat, at afsættelse af borgmesteren kun undtagelsesvis kan komme på tale. Dette indebærer, at der må være tale om en meget kvalificeret pligttilsidesættelse, før afsættelse er mulig. Det følger heraf, at der skal være tale om krænkelse af meget væsentlige interesser, og at grov pligttilsidesættelse, der vil kunne straffes efter lovens § 61, ikke er tilstrækkelig til afsættelse af borgmesteren.

Det vil bero på en konkret vurdering, om pligttilsidesættelsen har den fornødne grovhed til at danne grundlag for afsættelse. Heri indgår ikke blot karakteren af den pligt, der er tilsidesat, men også de øvrige omstændigheder omkring pligttilsidesættelsen. Eksempelvis vil lånoptagelse uden forelæggelse for kommunalbestyrelsen efter lovens regler herom efter omstændighederne i sig selv kunne udgøre en særlig grov pligttilsidesættelse. I den konkrete vurdering af, om en sådan lånoptagelse vil kunne berettige til afsættelse af borgmesteren, kan indgå en række omstændigheder, herunder eksempelvis lånets størrelse. Tilsvarende vil afgivelse af vildledende oplysninger til kommunalbestyrelsen eller et udvalg efter omstændighederne kunne udgøre en særlig grov pligttilsidesættelse. Det samme vil f.eks. kunne gælde borgmesterens afvisning af at tildele et medlem eller et mindretal en retting, medlemmet eller mindretallet har efter lov om kommunernes styrelse.

Som et led i kravet om, om pligttilsidesættelsen har den fornødne grovhed til at danne grundlag for afsættelse, skal afsættelsen være begrundet i saglige hensyn, og afsættelsen må således f.eks. ikke være motiveret af politiske hensyn.

Det følger af proportionalitetsprincippet – der indgår som et led i grovhedsvurderingen – at formålet med afsættelsen ikke må kunne tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger. Endelig skal indgrebet stå i et rimeligt forhold til karakteren af borgmesterens pligttilsidesættelse. Heri indgår bl.a. vurderingen af, om en overladelse af borgmesterens enkelte opgaver til et andet medlem, jf. lovens § 66, vil være tilstrækkelig til at imødekomme de hensyn, der ellers skulle forfølges ved en afsættelse af borgmesteren.

Gentagen pligttilsidesættelse er ikke i sig selv tilstrækkeligt til afsættelse af borgmesteren efter bestemmelsen i § 66 a. Udgør pligttilsidesættelserne således ikke en trussel mod kommunens funktionsdygtighed m.v., kan dette ikke medføre afsættelse. Gentagelse af pligttilsidesættelserne kan – hvad enten de vedrører pligter af samme eller forskellig art – derimod indgå i vurderingen af, om forholdene samlet set har en sådan særlig grovhed, at det kan begrunde afsættelse af borgmesteren.

Der henvises i øvrigt til lovbemærkningerne, jf. lovforslag nr. 25 (2013/2014), til bestemmelsen, der blev indsat i loven ved lov nr. 1470 af 17. december 2013.

² § 105. Økonomi- og indenrigsministeren nedsætter et valgbarhedsnævn, der træffer afgørelse i spørgsmål om fortabelse af valgbarhed på grund af straf, jf. § 4, for så vidt angår medlemskab af kommunale og regionale råd samt andre offentlige hverv, der er betinget af valgbarhed til et kommunalt eller et regionalt råd.

Stk. 2. Valgbarhedsnævnet træffer afgørelse om afsættelse og suspension af en borgmester eller anden tilsvarende indehaver af et kommunalt hverv eller en regionsrådsformand efter reglerne i §§ 66 a-66 c i lov om kommunernes styrelse, jf., for så vidt angår regionsrådsformænd, tillige regionslovens § 38.

Stk. 3. Valgbarhedsnævnet består af 1 formand og 1 næstformand, der beskikkes af økonomi- og indenrigsministeren, og 3 andre medlemmer, hvoraf Danske Regioner og KL hver udpeger 1 medlem, og økonomi- og indenrigsministeren udpeger 1 medlem, der er kyndigt i forvaltningsret. Danske Regioner og KL udpeger endvidere en stedfortræder for hvert af de 2 medlemmer, foreningerne udpeger. Økonomi- og indenrigsministeren udpeger en stedfortræder for det medlem, der er kyndigt i forvaltningsret. Formanden skal ved beskikkelsen være landsdommer eller højesteretsdommer. Beskikkelserne og valgene gælder for 4 år regnet fra den 1. april i året efter valgåret.

Stk. 4. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.”

Af lovens § 66 c, stk. 1, følger, at hvis en borgmester i eller uden for sit hverv ikke har vist sig værdig til den agtelse og tillid, som hvervet kræver, og kommunalbestyrelsen vedtager, at borgmesteren af denne grund ikke nyder kommunalbestyrelsens tillid og skal afsættes, anses borgmesteren som fritaget for sit hverv.

Beslutning om afsættelse af borgmesteren efter lovens § 66 c, stk. 1, træffes af kommunalbestyrelsen og kræver, at mindst ni tiendedele af kommunalbestyrelsens medlemmer stemmer for vedtagelsen og dens begrundelse, jf. lovens § 66 c, stk. 2. En beslutning om afsættelse af borgmesteren efter lovens § 66 c, stk. 1, skal endvidere undergives to behandlinger i kommunalbestyrelsen, jf. lovens § 66 c, stk. 3.

Da en afsættelse af borgmesteren efter lovens § 66 c, stk. 1, netop vil være begrundet i en massiv mistillid til borgmesteren i *kommunalbestyrelsen*, involverer processen for afsættelse af borgmesteren efter denne bestemmelse ikke obligatorisk prøvelse hos andre myndigheder. Lovligheden af kommunalbestyrelsens vedtagelse efter lovens § 66 c, stk. 1, kan imidlertid af den afsatte borgmester indbringes for Valgbarhedsnævnet. Dette følger af lovens § 66 c, stk. 6.

Det vil bero på en konkret vurdering, om en borgmesters tilsidesættelse af sine pligter efter den kommunale styrelseslov er af en sådan karakter, at vedkommende vil kunne straffes efter lovens § 61, og/eller om der kan ske suspension eller afsættelse af vedkommende efter de nævnte bestemmelser i lovens §§ 66, 66 a eller 66 c.

4. Efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse vil Folketingets Ombudsmand bl.a. kunne tage stilling til henvendelser om en borgmesters overholdelse af sine pligter efter § 11 i lov om kommunernes styrelse.

Det følger således af § 7, stk. 1, 1. pkt., i lov om Folketingets Ombudsmand, at ombudsmandens virksomhed omfatter alle dele af den offentlige forvaltning, herunder borgmesterens virksomhed. Folketingets Ombudsmand afgør selv, om en henvendelse giver anledning til at undersøge en sag nærmere, jf. lovens § 16, stk. 1.

5. I tilfælde, hvor ovenstående bestemmelser ikke vurderes at skulle bringes i anvendelse, kan kommunalbestyrelsen, såfremt den ønsker det, træffe beslutning om at udtale kritik af borgmesteren. Kommunalbestyrelsen vil i den forbindelse endvidere kunne indskærpe overfor borgmesteren, hvordan den pågældende fremover skal agere i tilsvarende situationer. En sådan beslutning kan kommunalbestyrelsen træffe ved almindeligt stemmeflertal. Dette følger af, at kommunalbestyrelsen er kommunens øverste organ, idet kommunens anliggender styres af kommunalbestyrelsen, jf. § 2, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, og idet borgmesteren – med de begrænsninger, der er fastlagt i lovgivningen – i enhver henseende er undergivet kommunalbestyrelsens beslutninger, jf. lovens § 11, stk. 1, 2. pkt.

Med venlig hilsen
Simon Emil Ammitzbøll